

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΑΠΙΣΤΙΑ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΝΕΙ

[Του MICHEL PROVINS]

ΤΡΕΣΕΝ. (Εβδωμηταίων έτών. Γηραιός κ' άδελφός. Τά μί-
τα του δως; λιμνον και ελες ζωηρότατα. Προδίδουν την πύλη δέξεται
της εύρητας του).

ΟΔΕΤΗ ΤΡΕΣΕΝ. (Σβυρός του, είκοσιεντά έτών, ώραιότητα και
δυσωρία. Προδίδει ή φρονησισμιά της μιά μεγάλη και ζωνφή μιλιγγούα.
Φαίνεται σαν να ελες ή έργονή του άνδρός της. Κα όταν περιώνουν μιά ή
στούς χορός και τά σατόνια, οι άνδρες φηλορίζουν: —Καίμα! Είλε
τόσο να!...)

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΠΟΝΖΙΕ, φίλος του άνδρόγονου.
ΦΑΡΑΝ ΧΑΡΙΕ, τριανταέντε έτών, δισίμος ζωογράφος, έξωρο-
τικά εύρηής και μορφομένος. Είλε από τούς σπυρίους άνδρους, που
δακρυών στην ηρητή του να ιδανικό άνδρικό απ την πρωματωσία.
(Ο ίατρος Πονζιέ έξεπάει τον Τρεσέν, που είλε το πρώ μιά έλαφρά
προσολή της ζωδίας).

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.— Όλα είναι έν τάξει... Μόνο ή καρδιά είναι
λίγη άδύνατη...

ΤΡΕΣΕΝ.— Πάντα τά ΰσια... (Μειδιά). Είμαι άζόνη δυνατός,
γιατί:

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.— Ίσως...

ΟΔΕΤΗ.— Ίστε δέν άνησχετε πειά, γιατρέ;

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.— Όχι... Ξεχω πώ; είστε θυμιασε
νοσοκόμο... και, και όει περιουσίστε τον άνδρα σας; με
μεγάλη άφοσίωσι... Πρέπει να τον πείσετε να πέρνη τα-
κτικά αυτά τά φάρμακα... (γραφαί). Πρώτον να έκτελέσετε
αυτέ; τί; συνταγές... Δείτερον χειρίζετε απόλυτος ήρε-
μί... Πώς; Θεού, άπορεύεστε τς συνταγής;!

ΟΔΕΤΗ.— Τά ίδια του λόω κ'έγω γιατρέ, θέλει διαρκώς
να βρω σήμε έξω και να πληγίουμε κατά θέτηρα, στα γεύ-
ματά, έδώ, έξεί.

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.— Λοιπόν για να είλασε ήσυχαι, σά; συ-
νιστώ απόλυτη ήρεμία πνεύματος. Η ζωή είναι γλυκειά
και μπορείτε να ζήσετε πολύν καιρό άζόνη.

ΤΡΕΣΕΝ.— Μου άταγορεύετε τούς περιπάτους;

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.— Άν' εναντίως. Ίδια; όειν είναι ό-
ρατος κηρός; όπως σήμερα. Αν θέλετε μάλιστα σά; συνο-
δεύω σήμερα σέ περιπτό με τό άμάξι.

ΤΡΕΣΕΝ.— Εύχαρίστο; (Προς τή γυναίκα του). Σε
παρακαλώ, Όδέτη, φροντίσε να είδοποιήσθ ό άμα-
ξί.

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ (γενναίσει την Όδέτη πού φέγγει.
Προς τον Τρεσέν). Θα έπίθυ ούσε ό κωθένας να άρ-
ρωαστήσθ για να έχη μιά τέτοια νοσοκόμια. Είσατε
τυχερός άνδρας;!

ΤΡΕΣΕΝ.— Είλε αλήθεια. Όφελω στην Όδέτη
δέκα έτών απόλυτη εύθυμία. Είλε για μένα χαρά
τόν ματιών, χαρά της ψυχής; και τού
πνεύματος. Νοιώθω πώ; είλε δική μου,
πώς μ' άγαπά, και είλε καλή και άφο-
σιωμένη... Τί θαυμασία γυναίκα! Όλοι
μέ φλεγον τρελλί, γιατί έφερα στο σπίτι
μου αυτή τή χαρούμενη άνοιξη (Χαμηλο-
φώνως) Και... κανένας δέ μίλησε ποτέ
έναντίον της. Δέν είλε αλήθεια, γιατρέ;

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.— Ποτέ. Η κυρία Τρε-
σέν είλε τόσο σοβιρά, τόσο αδέτηρά
μάλιστα...

ΤΡΕΣΕΝ.— Τό έξω. Κρί έν τούτοις μ' άρέσει να μου τό λένε.
Τό πιστεύετε και ή μόνη μου άνησχυία είναι και είλε αυτή; Η
γυναίκα μου ότηρξές πάντα πιστή; Είμαι βέβαιος, γι αυτό, και έν
τούτοις; ή σέψι; αυτή είλε για μένα αληθινό μαρτύριο! Α, είλε
τρομερό πιάνα ή άπιστία!

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.— Γιατί ποιου είδου; άπιστίαν μιλάτε;

ΤΡΕΣΕΝ.— Ποίου είδου; Όταν σκέπτομαι πώ; ένας άλλος;
μπορεί να άγγίξη και μόνο τό λευκό χέρι της;!

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.— ...έχετε και σεί; την πρόληψη αυτή; τή; άτι-
στίς; Φίλε μου, ή ψυχ; ή άπιστία είναι άπειρός; σοβαρώτερον!

ΤΡΕΣΕΝ.— Τί λέτε; Όλοι οι άνδρες; είλε σύμφωνοι μαζί μου.

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.— Γιατί οι άνδρες είλε έγωϊσταί. Τρέχουν για
τό σώμα. έφ ή ψυχ; ή ψυχ; τού είλε θείο στοιχείο και πού
άξίζει χλιές φορές περισσότερο, δέν τού; ένδιωφεται. Και όιος;
είλε τροερότερο να παραδώσθ μιά γυναίκα τήν ψυχ; της; πικά
τό σώμα της;...

ΤΡΕΣΕΝ. (Μειδών).— Εύτυχός είμαι συνειδημένος; στις παρα-

δοσολογίες σας. (Σοβαρά). Ν ή, είλε αλήθεια, δίωω μεγαλύτερη ση-
μασία στο σώμα που στην ψυχή.

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ.— Διόδη θα γινώσσετε πολύ δυστυχής; έν ή γυ-
ναίκα σας δέν ήτο πιστή...

ΤΡΕΣΕΝ.— Θα έπίθυ ανα από λάτη! Θα αυτοκτονούσα!

(Έρχεται ή Όδέτη)

ΤΡΕΣΕΝ.— Θα έλθ; μαζί σας; Όδέτη;

ΟΔΕΤΗ.— Όχι. Τό γιατρέ; Έχει τό άντι-υπό λυγίαι.
(Βοηθεί τον άνδρα της να φορέσθ το παντοφλι του και τόν οδηγεί στο
τό άνάξι. Έλαστα άκρείται και κίχεται στο σατόνια της. Το προσ-
πό της πόνει μιά άπιστη έσφαση ύψης. Τά μάλια της γυμίζον δάκρυα. Εί-
σέγγεται ό ζωογράφος Φινσόν Χαρώ τήν βέβαια δακρυομένη και τής λέει:)

ΦΑΡΑΝ.— Τί έχετε; Γιατί είσατε λυπημένη;

ΟΔΕΤΗ.— Όχι δικ; κάνετε λάθο;.

ΦΑΡΑΝ.— Και αυτά τά μάτια που σά; προδίδουν;... (Τής
φίλει τό χέρι που έσείνη ζητεί να τό άποσύνη). Γιατί δέν μ' άφήγετε να
φιλώσω το χεράκι σας; Είλε τό μόνο χέρι που μου έπιτρέπετε.

ΟΔΕΤΗ.— Άφήστε με.

ΦΑΡΑΝ.— Τί ασήτηρή που είπατε!

ΟΔΕΤΗ.— Ξεχω άτε πάντα πώ; είμαι παντρε-
μένη!

ΦΑΡΑΝ.— Αν όλες; οι παντρεμένες ήσαν τόσο
άμύλιτες; ή άνθρωπότη; θα ήτο δυστυχισ ένη.

ΟΔΕΤΗ.— Όλες; οι γυναίκες; δέν παντρεύηχαν
όπως έγω;... Έχω τόσες ύποχρεώσεις στον άνδρα
μου...

ΦΑΡΑΝ.— Γιατί είταν πλούσιος; και σεις είπα-
στε φτωχός; Η άνοχηριά σας όιος; άξίσε για όλα
τά έξωτομήματα τού κοσμου.

ΟΔΕΤΗ.— Δέν τά έξέρετε όλα... Άφού όιος; ή φι-
λίμας μου τό έπιτρέπετε. Θα σά; τό είπώ,
άκούτε; Όταν ό κύ-ιος Τρεσέν με ζήτησε
εις γάμον, άνήθηκα με άγνώκεση τήν πρό-
τίμησή του. Ό πατέρας μου όιος; μου είλεν
ότι είχαμε και στραγγει τέλειος; και δει εί-
ταν εις τής παρανομίας πτωχένης; Η τική
και ή ζωή τού πατέρα μου είταν σά; χέμα
μου, γιατί ό κ. Τρεσέν προσηφάρετο να τόν
σάσθ, έν γάμον; γυναίκα του. Αναγί-
σθηκα να δεχθώ. Μή ή κωδία μου που άνή-
κε, και ποτέ δέν τού τή έδωκα! Τήν καρ-
διά μου και τόν νούν μου τόν έδωσα σέ σά;.
Ένωσεται τώμα γιατί μόνο όειν πεθάνη θα
έχω τό δικαίωμα να γίνω δική σας;

(Ο Τρεσέν έπέστρεψε και χωρίς να χειρήσθ
τό κωδία, είσήθη εις τό παιτό όνουαίο τή
σχημή που ή Όδέτη όμολόγη. Άκούει τον
απόστολο διάλογο.)

ΦΑΡΑΝ.— Καταλαβίνω πώ; σάς έδυσί-
σιν και γι' αυτό σά; άγαπό περισσότερο ά-
ζόμα. Άλλά τώμα μπορείτε να έλευθερωθήτε
άπό αυτό τό δεσμό... Οι γονείς σας δέν ύπόρ-
χουν πειά...

ΟΔΕΤΗ.— Ύπόρχαι όμως; ό λόγος; μου.

Είμαι γυναίκα του!

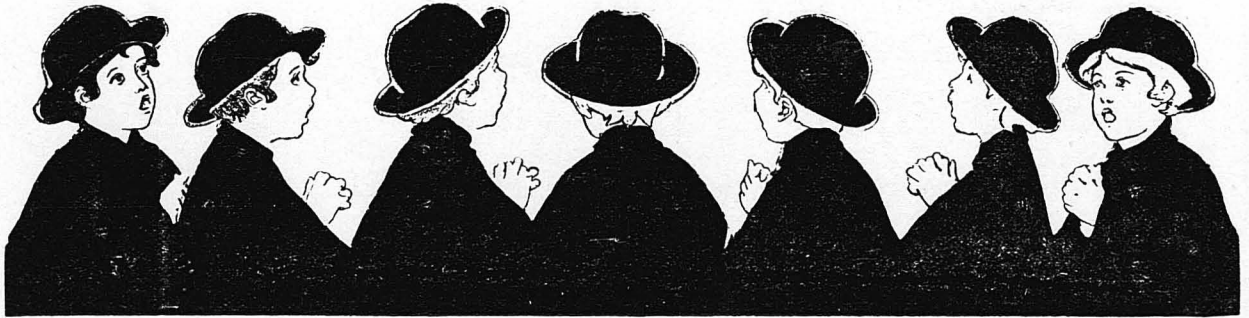
ΦΑΡΑΝ.— Μιά άγάπη σαν τή δική μας δέν πρέπει να γνορίζη
όμα και ύποχρεώται. Είλε άζίω να ζού ότε και ποτέ άνοχηριά χροών
της; ζωής; σας; γι' αυτόν τον άνδρωπο, που είλε καταδικασμένο; να
πεθάν...

ΟΔΕΤΗ.— Φλωρόν!

ΦΑΡΑΝ.— Μιζί μου πρέπει να είσατε ειλικρινή;. Διαβάζω στα
μάτια σας. Διαβάζω πώ; βαρθέμης; πει αυτή τή ζωή και πώ; μ'
όγαλά;.

ΟΔΕΤΗ.— Έ. λοιπόν να, σά; άγαπό και τήν άγάπη μου τή
διπλασιζον τή έποδια. Μη μέ βισανίζετε όιος; φίλε μου, και
έχετε ύπονοιή. Υποδέσσετε πώ; είλασε άρμεβωμισμένο; Ό κύ-
ριος; Τρεσέν έπί δέκα χρόνια έπέλησσε τής περιτομήσει; μου, τή
μειδιματά μου, και ποτέ δέν είλε γι' αυτόν τήν παρανομή ψυχ; ή
ευφροσύνη! Είλουν ένα κοινάτα πάθος. Δείτε; είσατε ή σέψι;
μου, ή συνειδήσή μου, που δίνατε έκείνη τή συγγνώμη που κίνει
ένα πλάσμα να πλησιέσθ στο θείο, και ό.ς ό ίδιος; μου, οι σέψι;
μου, τό αίσθηματά μου και οι θαυμασμοί μου είλε για σάς, μόνο

ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΔΙΟΝΩΝ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

[Ήθη, έθιμα, προλήψεις, διδασκαλίες]

Οι εορτές των Χριστουγέννων και των Θεοφανείων δεν εορτάζοντο ανέκαθεν από τον καιρό που παρουσιάστηκε ο Χριστιανισμός. Πολλές χριστιανικές γενιές έπεσαν χωρίς να εορτάζουν τις μεγάλες αυτές εορτές, που ο σημερινός Χριστιανισμός με τόσο κατανύξη τις πανηγυρίζει. Τα Χριστούγεννα αρχαιαννά εορτάζονται από τα μέσα του τετάρτου αιώνα. Ο λόγος για τον οποίον η εορτή ωρίσθη την 25 Δεκεμβρίου δεν είναι εξακριβωμένος. Υπάρχει μία παλαιά γνώμη, κατά την οποίαν η 25 Δεκεμβρίου είναι η ημέρα της Γεννήσεως του Χριστού, ως εξηκριβώθη από έρευνας που έγιναν στα Αρχαία της Ρώμης. Άλλοι πάλιν υποστηρίζουν την γνώμη ότι τα Χριστούγεννα ωρίσθησαν την 25 Δεκεμβρίου εξ αντιδράσεως προς την υπό την έθνικων πανηγυριζομένην κατά την ημέραν εκείνην εορτήν του άητητού Ήλιου.

Με τον εορτασμό των μεγάλων αυτών εορτών του Χριστιανισμού είναι συνδεδεμένα διάφορα έθιμα και δεσποδαίμονες, οι οποίες έχουν την προέλευσή τους από τις παλαιές, ειδωλολατρικές εορτές των Βρουμάλων, των Καλανδών της πρώτης Ιανουαρίου και των Φώτων, των οποίων ο εορτασμός συνέπιπτε με τας ημέρας των χριστιανικών αυτών εορτών.

Εις τας εορτάς των Βρουμάλων διατηρούντο μερικά έθιμα από τας αρχαίας διονυσιακάς εορτάς, δηλαδή γινότουσαν μεταμφιέσεις, κωμικαί όρχησεις, κ' έτραγουδούτο άγοραία άσματα. Φοίνεται δε ότι τα ειδωλολατρικά αυτά έθιμα είχαν εισχωρήσει και εις αυτά τα άδρια των εκκλησιών και παρ' όλους τους άφορισμούς των κατά καιρούς πατριαρχών και αυτοκρατόρων, κατέστη αδύνατος η άποβολή των.

Σχετικόν έθιμον είναι ότι, σε περασμένους αιώνες στην Αγγλία, ο βασιλεύς και οι κληρικοί προηγούτο παιδιές και πληθούς συνοδείας προσωποδοφών, οι όποιοι έψαλλον άσματα σχετικά με την γεννήσι.

Τό έθιμον αυτό της μεταμφιέσεως σώζεται άκόμη εις πολλά μέρη της Θεσσαλίας, της Μακεδονίας, της Θράκης και της Κρήτης, με την διαφορά ότι γίνεται κατά την πρώτην του έτους. Σε μερικά βίωως περιοχές επέκτείνεται καθ' όλην το διάστημα από των Χριστουγέννων μέχρι των Θεοφανείων. Έξαφρα, στην Πορταριά του Πηλίου μεταμφιέζεται κανείς κατά τας νύκτας των εορτών σε άράπη, φορεί μία παλιά καπέτα, δένει κουνούνια στα ρούχα του και τριγυρίζει στους δρόμους μ' ένα φανάρι στα χέρια.

Στην περιφέρεια του Άλμιου της Θεσσαλίας πάλι, 20—25 νέοι και νέες κάνουν μία παρέα, εκ της οποίας μερικοί είναι μετμφιεσμένοι, οι δε λοιποί τραγουδούν. Από τούς μετμφιεσμένους πέντε

για σάς !

(Ακούεται μία πνιγμένη φωνή και ο γδοϋπος ενός σώματος πού πέφτει. Είναι ο Ιερών. Μαντεύουν το δράμα και τρέχουν στο πλάι του δωματίου. Ο Ιερών φιδιολίζει μερικά άσυνάρτητα λόγια. Ιερών εις του Ιατρού Πον'ις, ο όποιος και φθάνει άμέσως.

Ο ΠΙΑΤΡΟΣ (Άφού έξήτασε τό σωμα, κνιτάζει την 'Οδέτη και τον Φλωράν με ταραξένω τρόπο). — Ίσως έμψιλούσατε, χωρίς να ξέρετε πως είναι εδώ.

ΟΔΕΤΗ.— Ναί, μά αυτά που λέγαμε δεν μπορούσαν να του δώσουν τό θάνατο... Έλεγα στον κύριο Χαρβέ πώς τον άγαπούσα, αλλά πώς ποτέ δεν θά γινόμουν δική του ένώσω ζούσε ο άνδρας μου... (Ο Πον'ις έτοιμάζεται να άπαντήση, αλλά θεωρεί πως είναι περιττά αί έξηγήσεις και σιωπά).

ΟΔΕΤΗ.— Λοιπόν, γιατίρ από τί επέθανε ;... Ο ΠΙΑΤΡΟΣ (Σκύβει και κνιτάζει τό νεκρό. Με άφο σοβαρό.) Συγκοπή της καρδιάς !... Μιδέλ Προδόν

πρόσωπα παριστάνουν «τη νύφη, τό γαμπρό, την πεθερά, τό γιατρό και τον άράπη». Έτσι καθώ; Είναι πηγαίνουνο στο σπίτι του παπά. Έκει οι μετμφιεσμένοι χορεύουν και παίζουν μία μικρή κωμωδία, στην όποιαν άπαραίτητως πρέπει να λιποδυήση η νύφη, ενώ οι λοιποί, χωρισμένοι σε δύο ήμυχόρια, τραγουδούν διάφορα άσματα, πρώτα για τον παπά κ' ύστερα για τα διάφορα μέλη της οικογενείας του. Άπ' του παπά πηγαίνουνο και στα άλλα σπίτια της πόλεως.

Όπως ξέρετε, σε όλας τας Έλληνικάς γώρας επικρατεί και η δοξασία ότι κατά τό Δωδεκαήμερον, δηλαδή από της παραμονής των Χριστουγέννων μέχρι του άγιασμού των ύδατων, κατά την ημέραν των Θεοφανείων, συγχάζουνο στα σπίτια οι Καλλικάντζαροι, μπαίνοντας « από την τρούπα της κνιμάδας » ! Οι Καλλικάντζαροι, έτι Τουρκοκρατίας, στην Άθήνα και άλλου, λεγότουσαν Κωλοβελόνηδες και τό Δωδεκαήμερον έλέγετο του « Κωλοβελονίου ».

Οι Καλλικάντζαροι, κατά τη λαϊκή φαντασία, είναι «μιαυδε-ροί, με κόκκινα μάτια, με τρώγνια ποδιά, με χέρια σαν τής μαϊμού; κ' έχουν όλο τους τό κορμί τριχοτό. Έρχονται τα Δωδεκάμερα και μπαίνουνο στα σπίτια. Τους άρέσουν οι τηγανίτες και τ' Άϊβασιελίστικα γλυκά. Τη γη μας, κατά τον μύθο, τη βαστάει από κάτω μία κολόνα που έχει άλλους τέσσερες στύλους καθέτως, που δουλεύουνο οι Καλλικάντζαροι και πασχίζουνο να κόψουνο την κολόνα για να πέση η γη. Όλο τό χρόνο δουλεύουνο ως τα Χριστούγεννα, και λίγο να την κόψουνο. Μά, αν έρθουνο τα Χριστούγεννα, αφήνουνο τη δουλειά, γιατί δέν μπορούνο πιά να δουλέψουνο κ' έρχονται έδώ στον άπάνω κόσμο. Τις δάδεκα αυτές μέρες η κολόνα θέρπει πάλι, κ' άμα ξαναγούσουνο οι Καλλικάντζαροι ξαναρχίζουνο πάλι από την αρχή τό κόψιμο. Με τον άγασμό των Φώτων μαζεύονται οι Καλλικάντζαροι, φωνάζοντας ο ένας τ' άλλου :

Φύγετε να φύγουμε
κ' έφτασε ο Τρουλόπαπας
με την άγιαστούρα του
και με τη βρεχτούρα του !

Έτσι φεύγουνο για να ξαναρθουνο πάλι στα άλλα Χριστούγεννα. Σε πολλά μέρη ανάβουνο φωτιές καθ' όλο τό διάστημα του Δωδεκαημέρου, κ' άλλου διατηρούνο έν αναμένο διαλό στο τζάκι για να διαχούνο τους Καλλικάντζαρους. Παρόμοιες δεσποδαίμονες περι έμφανίσεως ύπερφυσικών και τερατοδών όντων κατά τό χρονικόν αυτό διάστημα υπάρχουν και σε πολλά μέρη της Εβρώπης.

Στη Γερμανία πιστεύετο ότι οι λυκάνθρωποι και τα διαμνικά όντα κ' οι μάγισσες έμφανίζονται κατά τας ημέρας των Χριστουγέννων, όποτε οι άνθρωποι για να προσφυγώνται έτρεπε μετά τη δύσι του ήλιου να οικουρούνο, κλεινοντας πόρτες και παράθυρα.

Έπίσης πιστεύετο στην Άγγλία και στη Γερμανία ότι κατά τα μεσάνυκτα των Χριστουγέννων τα ζώα μιλούσαν και προσήγχοτο. Εις την Κρεύση της Γαλλίας ένόμιζαν ότι οι λύκοι τριγυρούσαν στους δρόμους; τή νύκτα των Χριστουγέννων για να πιάσουνο και να φάνε τους σκύλους. Έπίσης; και στους Σκανδιναυικούς λαούς; παρόμοια έθιμα επικρατούνο.

Ο σοφός καθηγγητής Νικόλαος Πολίτης φρονει ότι η συνήθεια των μετμφιέσεων κατά τας ημέρας των Χριστουγέννων άπαρείχε τό ένδοξιμον εις την φαντασίαν του λαού να πλάση του; Καλλιαντζάρου;.

Και η άνατλαχη κατά τας ημερας αυτας επισκέπων και δώρων εινε αρχαιοτατον εθνικον εθιμον.

Ο ιστορικός

